

Zkušební otázky ke státním závěrečným zkouškám

Bakalářské studium oboru Divadelní studia maior/minor (akademický rok imatrikulace 2019/2020 a mladší)

SZZk sestává ze tří částí: 1. teorie divadla, 2. dějiny divadla (světové nebo české divadlo) a 3. analýza divadelního představení, resp. inscenace. Studující táhnou po jedné otázce z teorie a dějin divadla, divadelní představení k analýze jim vybere zkušební komise na základě předloženého seznamu minimálně **30** zhlédnutých děl. Na písemnou přípravu mají studující 30 minut, stejná doba je vyčleněna i na samotné zkoušení (10 minut na každou část SZZk). K absolvování SZZk je zapotřebí uspět ve všech třech dílčích částech zkoušky.

Teorie

1. Předměty, cíle a ambice divadelních studií

Základní divadelněvědné disciplíny a oblasti zkoumání. Specifikace divadelní vědy jako samostatného univerzitního oboru. Formování divadelní vědy v Německu a Československu, stěžejní argumentační premisy pro její etablování.

Literatura:

BALME, Christopher. *Úvod do divadelnej vedy*. Bratislava: Divadelný ústav, 2018. Část „Úvod a dejiny oboru“ a „Základy divadelnej vedy“, s. 21–29 a 33–69.

POLOCHOVÁ, Markéta. Počátky německé divadelní vědy: Dílo Maxe Herrmanna. *Divadelní revue* 22(3), 2011, s. 47–52.

MUKAŘOVSKÝ, Jan. K dnešnímu stavu teorie divadla. *Program D41* 7, 1941, s. 229–242.

VELTRUSKÝ, Jiří. Divadelní teorie Pražské školy. In: Týž. *Příspěvky k teorii divadla*. Praha: Divadelní ústav, 1994, 15–24.

ZICH, Otakar. Principy teoretické dramaturgie. *Divadelní revue* 8(1), 1997, s. 12–24.

2. Historická paradigmatá teorie divadla

Historická paradigmatá divadelní teorie. Aristotelovo Poetika a jeho pojetí dramatu, proměny klíčových koncepcí vyvozených z Aristotela.

ARISTOTELES. Poetika. Přeložil František Groh. Praha: GRYP, 1994.

BALME, Christopher. *Úvod do divadelnej vedy*. Bratislava: Divadelný ústav, 2018. Část „Teória divadla“, s. 71–110.

3. Divadlo a kultura

Divadlo jako kulturní model. Základní koncepce studia divadelnosti veřejných událostí (pojmy kulturní představení, symbolické jednání, aktér, hra, hraní rolí, rituál). Vztah divadelních studií a performance studies, kulturní antropologie a sociologie.

Literatura:

BALME, Christopher. *Úvod do divadelnej vedy*. Bratislava: Divadelný ústav, 2018. Kapitola „Divadelná veda a etnológia“, s. 265–275.

JEVREJNOV, Nikolaj. 2014. *Scénické ztvárnění života. Ex cathedra*. Theatralia (2014): 1: 119–148.

FIEBACH, Joachim. 2005. Zamyšlení nad teatralitou. In Jan Roubal (ed.). *Souřadnice a kontexty divadla: antologie současné německé divadelní teorie*. Praha: Divadelní ústav, 2005: 65–80.

FISCHER-LICHTE, Erika. 2005. Divadelnost/teatralita a inscenace. In Jan Roubal (ed.). *Souřadnice a kontexty divadla: antologie současné německé divadelní teorie*. Praha: Divadelní ústav, 2005: 129–134.

4. Divadlo a média a intermedialita

Koncepce divadla jako media a vztah divadla k jiným médiím. Multimedialita, transmedialita, intermedialita a divadlo. Historické pojetí intermediality a kritika mediálně-specifického esencialismu.

Literatura:

BALME, Christopher. *Úvod do divadelnej vedy*. Bratislava: Divadelný ústav, 2018. Kapitola „Divadelná a mediálna veda“, s. 235–247.

GAUDREAULT, André, MARION, Philippe. Médium se rodí vždycky dvakrát. In: SZCZEPANIK, Petr (ed.). *Nová filmová historie*. Praha: Herrmann a synové, s. 439–452.

KATTENBELT, Chiel. Intermediality in Theatre and Performance: Definitions, Perceptions and Medial Relationships. *Culture, Language and Representation. Cultural Studies Journal of Universitat Jaume I* Vol 7, 2008, p. 19–29. Dostupné online: <https://core.ac.uk/download/pdf/39085592.pdf>.

5. Performativita a estetika performativity

Základní koncepce performativu. Definice představení a koncept performativity Eriky Fischer-Lichte. Vztah performativity k tělesnosti a fyzickému projevu aktéra.

Literatura:

AUSTIN, J. L. Jak udělat něco slovy. Praha: Filosofia, 2000. Přednáška I. Performativy a konstativy, s. 19-28.

DERRIDA, Jacques. Texty k dekonstrukci: práce z let 1967-1972. Bratislava: Archa. Studie Údlost signatura kontext, s. 292-301

FISCHER-LICHTE, Erika. *Estetika performativity*. Mníšek pod Brdy: Na konáři, 2011. Kapitoly „Tělesnost“ a „Emerze významu“, s. 109–155 a 199–232.

KOUBOVÁ, Alice. Myslet z druhého místa. Praha: NAMU, 2019. Kapitola Performanční umění a estetika performativity, s. 93-115.

6. Strukturalismus, sémiotika a poststrukturalismus

Divadlo jako komunikační systém a pohyb divadelního znaku. Moderní česká teorie divadla a tzv. Pražská škola. Kritika sémiotického pojetí divadla, poststrukturalismus a dekonstrukce.

Literatura:

ETLÍK, Jaroslav. Divadlo jako zakoušení: vztah noetického a ontologického principu v divadelním umění. *Divadelní revue* 10(1), 1999, s. 3–30.

HONZL, Jindřich. Pohyb divadelního znaku. *Slovo a slovesnost* 6(4), 1940, p. 177–188.

LYOTARD, Jean-Francois. Návrat a jiné eseje. Praha: Herrmann & synové, 2002. Studie Zub, dlaň, s. 129-139.

OSOLSOBĚ, Ivo. Principia parodica. Praha: NAMU, 2007. Studie Cours de théâtre(sti)que générale čili Kurs obecné teatri(sti)ky, s. 14-33.

7. Herectví, herecký projev

Specifika hereckého umění (rovněž ve vztahu k dílčím druhům a formám divadla). Vývoj hereckých konceptů a poetik. Dominantní herecké postupy 20. století.

Literatura:

BALME, Christopher. *Úvod do divadelnej vedy*. Bratislava: Divadelný ústav, 2018. Kapitola Herec, p. 173–192.

CARLSON, Marvin. *Dejiny divadelných teórií*. Bratislava: Divadelný ústav, 2006. (Koncepty Stanislavského Systému a Brechtova epického divadla).

KOTTE, Andreas. *Divadelní věda. Úvod*. Praha: AMU, Kant, 2010. Kapitola „Teorie a styly herectví“, s. 113–136.

8. Divadelní prostor a scénografie

Vztah aktérů a diváků v prostoru, typologie divadelních prostorů a jejich historické příklady. Vztah jeviště, scénického prostoru a dramatického prostoru. Definice scénografie a její prvky, české myšlení o scénografii.

Literatura:

BALME, Christopher. *Úvod do divadelnej vedy*. Bratislava: Divadelný ústav, 2018. Kapitola „Priestor“, p. 215–235.

HERRMANN, Max. Prožívání divadelního prostoru. *Divadelní revue* 2011: 3, s. 52–56.

MCKINNEY, Joslin, BUTTERWORTH, Philip. *The Cambridge introduction to scenography*. 5th Printing. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. Chapters What is Scenography, Analysis of Scenography, p. 3–8, 149–170.

PŘÍHODOVÁ, Barbora. *Obrazový prostor na jevišti k (re)konstrukci výtvarně-technického řešení bostonské inscenace Intolleranza 1960 ve scénografii Josefa Svobody*. Disertace. Brno: Masarykova universita, 2012. Kapitola „Ke kritické reflexi scénografie“, s. 13–64.

9. Text

Základní znaky dramatu a jejich specifikace. Usouvztažnění pojmu „krize dramatu“. Distinkce pojmů klasické drama – moderní drama – divadelní text. Koncepty analýzy dramatického a divadelního textu. Teoretické analýzy dramatu/divadelního textu.

Literatura:

ARISTOTELÉS. *Rétorika; Poetika*. Překlad Antonín Kříž. Praha: Rezek, 1999. (Případně jiná vydání a překlad.)

FREYTAG, Gustav. *Technika dramatu*. Praha: Ústav pro učebné pomůcky průmyslových a odborných škol, 1944.

KOTTE, Andreas. *Divadelní věda. Úvod*. Praha: AMU, Kant, 2010. Kapitola „Drama – akustická akcentace“, s. 60–76.

SZONDI, Peter. *Teória modernej drámy*. Bratislava: Tatran, 1969.

Světové divadlo

Základní literaturou pro všechny otázky ze světového divadla je kniha Oscara Brocketta *Dějiny divadla* (Praha: Lidové noviny, 1999).

1. Antické divadlo

Představte znaky a odlišnosti antického řeckého a římského divadla. Objasněte vývoj antické tragédie a komedie, demonstруйте na konkrétních autorech a dílech. Stručně zmiňte vliv obou žánrů na jejich podobu ve středověku, renesanci a klasicismu.

Literatura:

STEHLÍKOVÁ, Eva. *Řecké divadlo klasické doby*. Praha: Ústav pro klasická studia, 1991.

STEHLÍKOVÁ, Eva. *Římské divadlo*. Praha: KLP, 1993.

Dramatické texty: Aischylos: *Peršané*, *Oresteia*, Sofoklés: *Antigona*, *Král Oidipus*, Euripidés: *Médeia*, *Ifigenie v Aulidě*, Aristofanés: *Lysistrata*, *Ptáci*, Menandros: *Dyskolos*, Plautus: *Menaechmi* (Dva Menaechmové), Terentius: *Adelphoe* (Bratři).

2. Středověké divadlo

Charakterizujte a odlište liturgickou a světskou linii středověkého divadla, objasněte tematická východiska a představte jednotlivé dramatické a divadelní žánry a jejich autory. Jak se projevil vliv středověkého divadla v renesanci?

Literatura:

KOPECKÝ, Jan. O divadle středověku – studie polemická. *Divadelní revue*, 1989, s. 31–47.

STEHLÍKOVÁ, Eva. Potkala ho Smrti. Everyman. *Divadelní revue VIII*, č. 4, s. 75–104.

Dramatické texty: Hrotsvitha: *Dulcitius, Everyman, Mastičkář*, Hans Sachs: *Masopustní šprýmy*.

3. Evropské renesanční divadlo a drama

Charakterizujte podoby renesančního divadla a dramatu a jejich představitele v jednotlivých evropských zemích. Demonstrujte podrobněji na dvou klíčových osobnostech renesančního divadla či dramatu. Jak rozumíte pojmům *commedia erudita*, *commedia dell'arte*, pastorální romance?

Literatura:

DIGRIN, Zdeněk. *Divadlo učenců a diplomatů*. Praha: Divadelní ústav, 1995.

KRATOCHVÍL, Karel. *Ze světa komedie dell'arte*. Praha: Panorama, 1987.

HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*. Praha: Academia, 2010.

Dramatické texty: William Shakespeare: *Bouře, Hamlet, Král Lear, Macbeth, Romeo a Julie*, *Sen noci svatojánské*, Christopher Marlowe: *Doktor Faustus*.

4. Evropské barokní divadlo a drama

Charakterizujte principy barokního divadla, podrobněji se zaměřte se na španělské divadlo „zlatého věku“, jeho linie, žánry a autory. Podrobněji demonstřujte na vybrané osobnosti a jejím díle.

Literatura:

KLOSOVÁ, Markéta. *Divadelní svět J. A. Komenského*. Praha: Academia, 2016.

MIKEŠ, Vladimír. *Divadlo francouzského baroka*. Praha: AMU, 2001.

MIKEŠ, Vladimír. *Divadlo španělského zlatého věku*. Praha: NAMU, 1995.

Dramatické texty: Lope de Vega: *Ovčí pramen*, Pedro Calderón de la Barca: *Vytrvalý princ, Život je sen*.

5. Evropské divadlo a drama klasicismu, osvícenství a romantismu

Principy francouzského klasicistního dramatu, divadelní reforma v Německu v době a vývoj romantického dramatu (jeho znaky, jednotlivé žánry). Vyberte si jednu z etap a představte podrobněji dvě významné osobnosti a jejich nejdůležitější díla.

Literatura:

DIDEROT, Denis. *Herecký paradox*. Olomouc: Votobia, 1997.

HUGO, Victor. *Předmluva ke Cromwellovi*. Praha: AMU, 2006.

LESSING, Gotthold Ephraim *Hamburská dramaturgie*. In: Týž. *Hamburská dramaturgie: Láokoón; Stati*. Praha: Odeon, 1980, s. 27–277.

SCHILLER, Friedrich. *O mravním poslání divadla*. Překlad Pavel Eisner. Praha: Československé divadelní a literární jednatelství, 1955.

KLEIST, Heinrich von. *Tanečník a loutka*. Překlad Erik Adolf Saudek. Praha: J. Reimoser, 1930.

Dramatické texty: Molière: *Tartuffe, Lakomec, Zdravý nemocný, Misanthrop*, Jean Racine: *Faidra*, Pierre Corneille: *Cid*. Friedrich Schiller: *Loupežníci, Messinská nevěsta*, Johan Wolfgang von Goethe: *Götz z Berlichingen, Faust*, Alexandr Sergejevič Puškin: tzv. Malé tragédie, Percy Bysshe Shelley: *Cenci*, Victor Hugo: *Hernani*, Georg Büchner: *Vojcek*.

6. Realistické a naturalistické drama a divadlo

Charakterizujte základní principy a program realistického a naturalistického dramatu a divadla. Konkretizujte na tvorbě Meiningenských, Théâtre Libre, Freie Bühne, Independent Theatre a MCH(A)T.

Literatura:

STYAN J L. *Modern Drama in Theory and Practice: Volume 1, Realism and Naturalism*. Cambridge University Press; 1983.

Dramatická literatura: Nikolaj Vasiljevič Gogol: *Revizor, Hráči*, Henrik Ibsen: *Domeček pro panenky, Divoká kachna, Heda Gablerová*, Lev Nikolajevič Tolstoj:

Vláda tmy, Anton Pavlovič Čechov: *Racek*, *Strýček Váňa*, *Višňový sad*, Maxim Gorkij: *Na dně*, Gerhard Hauptmann: *Krasy*.

7. První divadelní reforma

Objasněte stručně východiska a tendence první divadelní reformy, konkrétní manifesty, osobnosti a soubory, proměnu principů ve scénografii a inscenační praxi. Demonstrujte podrobněji na dvou vybraných příkladech osobností či souborů.

Literatura

FIEBACH, Joachim. *Od Craiga po Brechta*. Bratislava, 1983.

HYVNAR, Jan. *Francouzská divadelní reforma: od Antoina k Artaudovi*. Praha, 1996. Kapitola „Divadelní moderna“, s. 9–84.

HYVNAR, Jan. *Herec v moderním divadle: k divadelním reformám 20. století*. Praha: KANT, 2011. Kapitoly „Metoda Stanislavského a její vlivy“, „Dvě modernistické vize divadla a herectví“, s. 7–98.

Dramatické texty: August Strindberg: *Slečna Julie*, *Strašidelná sonáta*, *Do Damašku I. – II.*, Maurice Maeterlinck: *Pelléas a Melisanda*, *Slepci*, *Modrý pták*, Alfred Jarry: *Král Ubu*.

8. Divadelní avantgardy

Definujte základní znaky evropských divadelních avantgard. Jak se avantgardní postupy manifestovaly v herectví, režii a scénografii? Vysvětlete tyto postupy u konkrétních tvůrců.

Literatura:

HYVNAR, Jan. *Francouzská divadelní reforma: od Antoina k Artaudovi*. Praha, 1996. Kapitola „Divadelní avantgardy“, s. 173–234.

HYVNAR, Jan. *Herec v moderním divadle: k divadelním reformám 20. století*. Praha: KANT, 2011. Kapitoly „Herectví avantgard“, s. 131–201.

IMRE, Zoltán, KOSIŃSKI, Dariusz (Eds.). *Reclaimed Avant-Garde: Spaces and Stages of Avant-Garde Theatre in Central-Eastern Europe*. Warsaw: Instytut Teatralny, 2018.

OCHLOPKOV, Nikolaj Pavlovič et al. *Moderní tvář divadla*. Praha: Československý spisovatel, 1962.

Dramatické texty: Brecht: *Baal*, *Třigrošová opera*, *Matka Kuráž*, tzv. Naučné hry, Georges Ribemont-Dessaignes: *Němý kanár*, Guillaume Appollinaire: *Prsy Tírésiovy*, Vladimir Vladimirovič Majakovskij: *Mystérie-Buffera*, Federico Garcia Lorca: *Krvavá svatba*.

9. Proměny divadla a tance ve druhé polovině 20. století

Specifikace pojmů „druhá divadelní reforma“ a „antropologické divadlo“, stěžejní znaky a kontextualizace s uměním tance, performance a tzv. režiséřským divadlem. Konkretizace inspiračních zdrojů z období moderny a avantgardy, zejména pak v „divadle krutosti“ Antonina Artauda a „epickém divadle“ Bertolta Brechta. Stěžejní osobnosti/soubory a jejich programové směřování.

Literatura:

ARONSON, Arnold. *Americké avantgardní divadlo*. Praha: AMU, 2011.

BARBA, Eugenio a SAVARESE, Nicola. *Slovník divadelní antropologie: o skrytém umění herců*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2000.

BRANDSTETTER, Gabriele. Klidový stav / pohyb. In: Dita Dvořáková (ed.). *Tanec, prostor a světlo*. Brno: JAMU, 2017, s. 42–68.

BRAUN, Kazimierz. *Druhá divadelní reforma?: studie*. Překlad Jiří Vondráček. Praha: Divadelní ústav, 1993.

CARLSON, Marvin. *Divadlo je krajší jako vojna: nemecká divadelná réžia v druhej polovici 20. storočia*. Bratislava: Divadelný ústav, 2016.

10. Tendence světové dramatiky po tzv. krizi dramatu

Stěžejní postuláty období tzv. krize dramatu a dílčí umělecké směry/osobnosti s důrazem na absurdní a epické drama (dekonstrukce stěžejních znaků klasické dramatické formy). Hraniční formy psaní pro divadlo (divadelní texty poslední třetiny 20. století – Rainald Goetz, Peter Handke, Elfriede Jelinek, Heiner Müller, Werner Schwab ad.). Coolness /In-yer-face dramatika. Současné psaní pro divadlo: nový realismus, dokumentární drama a jeho geneze, politicky angažované divadelní texty.

Literatura:

AUGUSTOVÁ, Zuzana, ed., JIŘÍK, Jan, ed. a JOBERTOVÁ, Daniela, ed. *Horizonty evropského dramatu: současný divadelní text mezi dramatickými a postdramatickými tendencemi*. Praha: NAMU, 2017.

FISCHER-LICHTE, Erika. *Dejiny drámy: epochy identity v divadle od antiky po súčasnosť*. Bratislava: Divadelný ústav, 2003.

SIERZ, Aleks. *In-Yer-Face Theatre: British Drama Today*. London: Faber and Faber, 2001.

SCHNELLE, Barbora. *Elfriede Jelinek a její divadlo proti divadlu*. Brno: Větrné mlýny, 2006.

SZONDI, Peter. *Teória modernej drámy*. Bratislava: Tatran, 1969.

České divadlo

1. Improvizované herectví v divadle v českých zemích do konce 19. století

Vyložte funkce a podoby improvizovaného herectví ve starším divadle v českých zemích. Světské divadlo středověku bylo založeno na tzv. herectví typů. Co to znamenalo? Co představuje řada postav-typů Pickelhering – Harlekýn – Hanswurst – Kaspar? Kdy a proč bylo v rakouském císařství improvizované divadlo zakazováno?

Literatura:

ČERNÝ, Václav. Staročeský Mastičkář. *Rozpravy Československé akademie věd*. Řada Společenské vědy, ročník 65, 1955.

Kolektiv autorů. *Vídeňské lidové divadlo od Hanswursta Stranitzkého k Nestroyovi*. Praha: Odeon, 1990.

CÍSAŘ, Jan. *Přehled dějin českého divadla. I. Od počátků do roku 1861. II. Od roku 1862 do roku 1945*. Praha: Akademie múzických umění, 2006.

2. Neprofesionální divadlo jako součást českého divadla od nejstarších dob do konce 19. století

Uveďte příklady proměn společenských funkcí a forem neprofesionálního divadla v českých zemích v období středověku, humanismu a baroka. Odkdy a pro jaké divadlo užíváme pojem „ochotnické“? Zhodnoťte význam neprofesionálních forem pro vývoj divadla v českých zemích do konce 19. století.

Literatura:

CÍSAŘ, Jan (ed.). *Cesty českého amatérského divadla. Vývojové tendence*. Praha: IPOS, 1998.

VELTRUSKÁ, Jarmila. Dramatické dílo Jana Amose Komenského a jeho místo v tradici školského divadla ve střední Evropě. In: Táž. *Posvátné a světské (Osm studií o starém českém divadle)*. Praha: Divadelní ústav, 2006, s. 142–164.

JACKOVÁ, Magdaléna. *Divadlo jako škola ctnosti a zbožnosti*. Praha: Univerzita Karlova, 2011.

Dramatický text: Jan Amos Komenský: *Diogenes kynik znovu naživu*.

3. Vývoj českého dramatu od středověku do konce 19. století

Vyberte a popište několik důležitých vývojových stadií českého dramatu, charakteristických pro středověk, epochy humanismu, baroka a romantismu a pro realismus. Charakterizujte měnící se význam a postavení textu v představeních těchto období a epoch. Ovlivňovala textová složka podobu herectví?

Literatura:

ČERNÝ, František (ed.). *Dějiny českého divadla. I. (Od počátku do roku 1785.)* Praha: Academia, 1968. – *II. (1785–1848.)* Praha: Academia, 1969. – *III. (1848–1918.)* Praha: Academia, 1977.

CÍSAŘ, Jan. *Přehled dějin českého divadla. I. Od počátků do roku 1861. II. Od roku 1862 do roku 1945.* Praha: Akademie múzických umění, 2006.

KOPECKÝ, Milan. Vývoj a smysl humanistické dramatiky. In: KOPECKÝ, Milan (ed.). *České humanistické drama.* Praha: Odeon, 1986, s. 7–24.

TUREČEK, Dalibor. Tylova modifikace hry o polepšení a kouzelné hry. In: Týž. *Rozporuplná sounáležitost. Německojazyčné kontexty obrozenského dramatu.* Praha: Divadelní ústav, 2001, s. 80–94.

Dramatické texty: Pavel Kyrmezer. Komédie nová o vdově. In: HRABÁK, Josef (ed.). *Staročeské drama.* Praha: Československý spisovatel, 1950; Komédie o Františce a Honzíčkovi. In: HRABÁK, Josef (ed.). *Lidové drama pobělohorské.* Praha: Československý spisovatel, 1951, s. 173–200; Josef Kajetán Tyl. *Strakonický dudák.*

4. Proměny divadelního prostoru od středověku do konce 19. století

Vysvětlete, pro jaká scénografická řešení se užívají pojmy simultánní scéna, terentiovské jeviště a barokní kukátko. Jak se zapsal do dějin českého divadla italský rod architektů Bibienů? Co znamená pojem typové dekorace a který sloh ukončil jejich používání v divadelní praxi?

Literatura:

ČERNÝ, František (ed.). *Dějiny českého divadla. I. (Od počátku do roku 1785.)* Praha: Academia, 1968. – *II. (1785–1848.)* Praha: Academia, 1969. – *III. (1848–1918.)* Praha: Academia, 1977.

5. Počátky moderní české režie

Uvedte kontext modernistických směrů na sklonku 19. a počátku 20. století. Zaměřte se divadelní program a vývoj inscenační tvorby Jaroslava Kvapila a Karla Hugo Hilara, přiřadte jejich tvorbu do konkrétní stylové linie a uveďte, jaký vliv měla na podobu herectví.

Literatura:

GÖTZ, František. *Jaroslav Kvapil*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství Ministerstva informací, 1948.

DRAMATICKÝ SVAZ, KODÍČEK, Josef, ed. a RUTTE, Miroslav, ed. *Nové české divadlo, 1918-1926: sborník Dramatického svazu*. Praha: Aventinum, 1927.

HILAR, Karel Hugo. *Boje proti včerejšku: 1915-1925*. Praha: Borový, 1925.

6. Česká meziválečná divadelní avantgarda

Charakterizujte avantgardní směry 20. a 30. let 20. století, uveďte a stručně představte jednotlivé soubory a osobnosti. Demonstrujte podrobněji na dvou vybraných osobnostech a divadlech v souvislosti s dramaturgií a inscenačními principy. Jak rozumíte pojmu Theatergraph?

Literatura:

JOCHMANOVÁ, Andrea. *Za prostorem svět: tvorba Jiřího Frejky ve dvacátých letech 20. století*. V Brně: Janáčkova akademie múzických umění, 2012.

JOCHMANOVÁ, Andrea. Osvobození divadla. In: VOJVODÍK, Josef, ed. a WIENDL, Jan, ed. *Heslář české avantgardy: estetické koncepty a proměny uměleckých postupů v letech 1908-1958*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2011, s. 245–256.

KLOSOVÁ, Ljuba, ed., KOPÁČOVÁ, Ludmila, ed. a BURIAN, Emil František. *Odkaz české divadelní avantgardy*. Praha: Divadelní ústav, 1990.

SRBA, Bořivoj. *Řečí světla: princip světelného divadla v inscenační tvorbě Emila Františka Buriana*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Divadelní fakulta, 2004.

Dramatické texty: Vítězslav Nezval: *Depeše na kolečkách*, Vladislav Vančura: *Učitel a žák*, Jiří Voskovec a Jan Werich: *Vest Pocket Revue, Osel a stín, Caesar*, Adolf Hoffmeister: *Nevěsta*, Jiří Mahen: *Husa na provázku*.

7. České divadlo po roce 1945

Charakterizujte stručně vývoj českého divadla po roce 1945 do 1989 s jeho společenskými mezníky a představte proměny v jednotlivých dekádách. Zaměřte se na kulturní a uměleckou funkci divadla v padesátých letech 20. století, včetně proměn dramatické tvorby. Demonstrujte změny na vývoji Národního divadla v Praze a tvorbě konkrétních uměleckých osobností (Alfréd Radok, Otomar Krejča). Jak rozumíte pojmem čechovovská linie a brechtovská linie?

Literatura:

ČERNÝ, Jindřich. *Osudy českého divadla po druhé světové válce*. Praha: Academia, 2007.

ČERNÝ, Jindřich. *Otomar Krejča. Proměny*. Praha: Orbis, 1964.

GROSSMAN, Jan. *Analýzy*. Praha: Čs. spisovatel, 1991.

JUST, Vladimír. *Divadlo v totalitním systému*. Praha: Academia, 2010.

Doporučené záznamy: *Romeo a Julie 63* (dokument R. Činčery), *Hra o lásce a smrti* (TV záznam inscenace A. Radoka).

8. České divadlo a fenomén „zlatých šedesátých let“

Uvedte inspirační zdroje a východiska proměny českého divadla v šedesátých letech 20. století, vysvětlíte pojmy „hnutí malých jevištních forem“ a „malá činoherní divadla“, představte jejich znaky a styl. Demonstrujte na konkrétních dvou příkladech souborů a jejich tvorbě.

Literatura:

JUST, Vladimír. Nebyl jen Semafor a Zábradlí aneb Malá divadla jako hnutí. In: LÁZŇOVSKÁ, L., ŠRÁMKOVÁ, V., ZBORNÍK, F.(eds.). *Pódia z krabičky*. Praha, NIPOS, 2000, s. 10-23; Týž. *Proměny malých scén*. Praha: Mladá fronta, 1984.

TOPOLOVÁ, Barbara. *Divadlo za branou a Josef Topol*. Praha: Čs. spisovatel, 1993.

VOSTRÝ, Jaroslav. *Činoherní klub. Dramaturgie v praxi*. Praha: Divadelní ústav, 1996.

Doporučené záznamy: Člověk z půdy (TV záznam představení Semaforu), Mlha (dokument R. Činčery o Divadle Na zábradlí), Král Ubu (záznam inscenace J. Grossmana v Divadle Na zábradlí), Madragora (záznam inscenace J. Menzla v Činoherním klubu), Revizor (záznam inscenace J. Kačera v Činoherním klubu).

9. Studiová divadla sedmdesátých a osmdesátých let 20. století

Uveďte základní znaky tvorby, soubory a jejich osobnosti. Jak rozumíte pojmu nepravidelná dramaturgie a nepravidelný prostor? Demonstrujte na vybraných inscenacích a souborech.

Literatura:

LAZORČÁKOVÁ, Tatjana: Studiové scény sedmdesátých a osmdesátých let 20. století - o nezastupitelnosti a inspiraci jednoho divadelního proudu. *Theatralia* 14(2), 2011, s.6–22.

NEKOLNÝ, Bohumil. *Studiové divadlo a jeho české cesty*. Praha: Čs. spisovatel, 1991.

KOVALČUK, Josef. *Bylo jich pět a půl. 30 let HaDivadla*. Brno: Větrné mlýny, 2005.

SRBA, Bořivoj. *Vykročila husa a vzala člověka na procházku: Pojd'!* Brno: JAMU, 2010.

Doporučené záznamy: Commedia dell'arte (záznam představení P. Scherhaufera v Divadle na provázku)

10. Proměna českého divadla po roce 1989

Charakterizujte klíčové změny v kontextu českého divadla v souvislosti s proměnou provozních i uměleckých podmínek, proměnou dramatiky a s nástupem nové generace režisérů. Charakterizujte nové tendence, druhy a žánry a demonstруйте na příkladu vybraných divadel a minimálně dvou režijních osobností.

Literatura:

SMOLÁKOVÁ, Vlasta - TOBIÁŠ, Egon. *Fenomén Lébl, aneb, Nikdy nevíš, kdy zas budeš amatér*. Praha: Pražská scéna, 1996.

RESLOVÁ, Marie a kol. *J. A. Pitínský anebo Od Ameriky k Daliborovi*. Praha: Pražská scéna, 2001.

NĚMEČKOVÁ, Lucie - HULEC, Vladimír - TICHÝ, Zdeněk. A. a kol. *Vladimír Morávek*. Praha: Pražská scéna, 2004.

Doporučené záznamy: Naši Naši furianti (záznam inscenace P. Lébla v Divadle Na zábradlí), Akvabely (záznam inscenace V. Morávka z Klicperova divadla), Divá Bára (TV záznam inscenace J. A. Pitínského ze Slováckého divadla).

Analýza a seznam zhlédnutých představení

Studující zkušební komisi předkládají vtištěný seznam zhlédnutých představení, který slouží jako základ pro zadání analytické otázky. V ideálním případě by měl být seznam sestavován již smyšlenkou na to, že kterýkoliv z uvedených titulů může být zvolen jako předmět analýzy. Pravidlem je, že pokud si studující táhnou otázku z dějin světového divadla, k analýze jim je přidělena česká produkce a naopak. Samotný výběr analytického přístupu nebo metody je individuální volbou každého studenta či studentky. Před zahájením zkoušení je třeba analytickou metodu specifikovat zkušební komisi.

Seznam by měl být vypracován na základě následujících pokynů:

- Seznam obsahuje alespoň 30 titulů.
- Seznam obsahuje živě shlédnutá představení a nanejvýš pět záznamů.
- Představení a záznamy by měly být řazeny buď chronologicky dle data uvedení, nebo abecedně dle prvního písmena českého názvu.
- K zápisu produkcí doporučujeme dodržet následující formu: český název (rok uvedení, režie/choreografie, divadlo či soubor, případně další informace o uvedení).

Příklad:

Displacement (2016, ch. Mithkal Alzghair, Compagnie Hek-Ma, viděno na festivalu 4+4 dny v pohybu, 2018).

Mýcení (2018, r. Jan Mikulášek, Divadlo Na zábradlí).

Nedostatečný nebo nedůsledně zpracovaný seznam zhlédnutých představení může být důvodem k nepřipuštění k SZZk.